

rajonā, par ko saņēmusi no J.O. rokasnaudu Ls 1500. Kopējā pirkuma summa noteikta Ls 7000 apmērā, paredzot, ka pilna pirkuma maksa tiks samaksāta 2004.gada 22.janvārī pie notāra, parakstot pirkuma līgumu.

2004.gada 13.februārī J.O. cēlis tiesā prasību pret L.B. par rokasnaudas Ls 3000 apmērā piedziņu, norādīdams, ka līdz pat prasības celšanas brīdim atbildētāja izvairās izpildīt 2004.gada 21.janvāra rokasnaudas līgumā noteiktās saistības. Viņš atbildētājai divas reizes nosūtījis notariālus paziņojumus par pirkuma līguma noslēgšanu, taču L.B. uz minētajiem paziņojumiem nav atbildējusi, kā arī nav atmaksājusi rokasnaudu divkārtšā apmērā, kā to paredzēja pušu vienošanās.

Bez tam L.B. rīcības dēļ, izvairoties no pirkuma līguma noslēgšanas un neatdodot iemaksāto rokasnaudu, viņam radušies papildus zaudējumi, jo minētā darījuma noslēgšanai naudu viņš aizņēmis.

Vēlāk prasības papildinājumos prasītājs norādījis, ka 2004.gada 21.janvārī, parakstot aizdevuma līgumu, viņš no SIA „EIVO” aizņēmis naudu Ls 1500 apmērā L.B. piederošā nekustamā īpašuma iegādei. Minēto summu viņš apņēmis samaksāt līdz 2004.gada 3.februārim, līguma 3. punktā paredzot, ka aizdevuma neatdošanas gadījumā, viņam ir pienākums maksāt aizdevējam kavējuma naudu 1 % apmērā par katru nokavēto dienu no termiņā nenomaksātās parāda summas. Tā kā aizdevuma summu pie rokasnaudas līguma slēgšanas viņš samaksājis L.B., tieši pārdevējas rīcība vairāk nekā pusgada laikā neatmaksājot pie darījuma noslēgšanas saņemto rokasnaudu, novedusi pie zaudējumu kavējumu procentu Ls1305,15 apmērā rašanās.

Bez tam prasītājs norādījis, ka 2004.gada 22.jūnijā viņš no atbildētājas saņēmis Ls 1500, līdz ar ko kopējā parāda summa nosakāma Ls 2805 apmērā, t.i., neatmaksātā rokasnaudas daļa Ls 1500 apmērā un nokavējuma procenti Ls 1305 apmērā, kurus viņš samaksājis SIA „EIVO”.

Prasība pamata uz Civillikuma 1730., 1770., 1779. pantu.

L.B. 2004.gada 18.augustā cēlusi pretprasību pret J.O. par rokasnaudas līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

Pretprasība pamatota uz Civillikuma 1067., 1068., 1404., 1415., 1427., 1440., 1463., 1464., 1465., 1467., 2041. pantu.

Ar Dobeles rajona tiesas 2005.gada 10.janvāra spriedumu J.O. prasība apmierināta daļēji, bet L.B. pretprasība noraidīta.

Izskatījusi lietu sakarā ar atbildētājas L.B. un prasītāja J.O. apelācijas sūdzībām, Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija nosprieda J.O. prasību un L.B. pretprasību noraidīt.

Tiesa konstatēja, ka 2004.gada 21.janvārī starp L.B. un J.O. noslēgts rokasnaudas līgums, kurā puses vienojušās, ka L.B. pārdos J.O. nekustamo īpašumu „[..]” Lielauces pagasta, Dobeles rajonā un ka pirkuma līgums tiks noslēgts 2004.gada 22.janvārī pie notāra, J.O. samaksājot L.B. atlikušo pirkuma summu Ls 5500 apmērā. Tāpat puses vienojušās, ka gadījumā, ja pirkuma līgums netiek noslēgts pārdevējas vainas dēļ, viņai ir pienākums atgriezt J.O. rokasnaudu divkārsā apmērā. Līgumu termiņam iestājoties, pirkuma līgums ar J.O. nav noslēgts.

Atsaucoties uz vairākās tiesas sēdēs nopratināto liecinieku liecībām, kā arī Dobeles rajona policijas pārvaldes lietai pievienotajiem materiāliem par rokasnaudas līguma noslēgšanas apstākļiem, tiesa atzina, ka 2004.gada 22.janvārī J.O. ieradies pie L.B. mājās nevis lai aicinātu viņu pie notāra noslēgt pirkuma līgumu, bet gan, lai saņemtu rokasnaudu divkārsā apmērā, un tādēļ secināja, ka prasītājs nav pierādījis atbildētājas vainu pirkuma līguma nenoslēgšanā.

Piemērojot Civillikuma 1730. pantu, tiesa atzina, ka tieši prasītājs ar savu rīcību ir pieļāvis saistību neizpildīšanu, kas izslēdz rokasnaudas piedziņu no L.B. divkārsā apmērā.

Prasību daļā par zaudējumu piedziņu apelācijas instances tiesa noraidīja kā nepierādītu, norādot, ka atbildētājai nebija zināms par starp SIA „EIVO” un J.O. 2004. gada 21. janvārī noslēgto aizdevuma līgumu. Līdz ar to J.O. nodarītie zaudējumi par aizdevuma summas atdošanu kavējuma naudas apmērā nav tiešā cēloniskā sakarā ar rokasnaudas līguma nosacījumu neizpildīšanas apstākļiem.

Atbildētājas pretprasību tiesa noraidīja, norādīdama, ka atbilstoši Civillikuma 994.panta pirmās daļas noteikumiem par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatās. Atsaucoties uz to, ka 2004.gada 21.janvārī, kad starp pusēm noslēgts rokasnaudas līgums, īpašuma tiesības uz strīdus nekustamo īpašumu bija nostiprinātas uz L.B. vārda, tiesa atzina, ka atbildētājas argumenti, ka nekustamais īpašums ar Zemgales Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 6. jūlija spriedumu atzīts par kopīpašumu, nevar būt pamats apstrīdētā līguma atzīšanai par spēkā neesošu.

Kasācijas sūdzībā J.O., atsaucoties uz materiālo tiesību normu pārkāpumiem, lūdzis tiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīta viņa prasība, atcelt un lietu šajā daļā nodot jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Sūdzība argumentēta ar to, ka tiesa nav piemērojusi Civillikuma 1587. pantu, kuram atbilstoši, tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otram zaudējumus. Atsaucoties uz minēto tiesību normu un apstākli, ka tieši viņš ar notariālo paziņojumu vairākkārt aicinājis pārdevēju ierasties uz pirkuma līguma noslēgšanu, ko atbildētāja nav darījusi kasācijas sūdzības iesniedzējs norādījis, ka, atkāpjoties no saistību izpildes, ir iestājušās Civillikuma 1730. panta otrajā daļā paredzētās sekas un atbildētājam ir pienākums samaksāt viņam rokasnaudu divkārtšā apmērā.

Bez tam, noraidot prasību daļā par zaudējumu Ls 1305 apmērā piedziņu, tiesa nepareizi piemērojusi Civillikuma 1730. panta otrās daļas, 1770., 1779. panta noteikumus, jo nav ņēmusi vērā aizdevuma līguma saturu, no kura redzams, ka aizdevums no SIA „EIVO” Ls 1500 apmērā ņemts L.B. piederošā īpašuma iegādei. Tādēļ atbildētājas rīcība, ilgstošā laika posmā neatdodot rokasnaudu, ir tiešā cēloniskā sakarā ar zaudējumu rašanās iemesliem.

Paskaidrojumos sakarā ar iesniegto kasācijas sūdzību L.B. pilnvarotā pārstāve norādījusi argumentus, kuru dēļ uzskata, ka tiesa materiālo tiesību normas piemērojusi pareizi un tādēļ sprieduma atcelšanai nav pamata.

Iepazinies ar lietas materiāliem un pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, kas reglamentē lietas izskatīšanas robežas kasācijas instances tiesā, Senāts atzīst, ka tiesas spriedums daļā, ar kuru noraidīta prasība par rokasnaudas piedziņu atceļams, bet pārējā daļā atstājams negrozīts šādu apsvērumu dēļ.

J.O. savu prasību par rokasnaudas piedziņu divkārtšā apmērā pamatojis ar to, ka atbildētāja atteikusies noslēgt nekustamā īpašuma pirkuma līgumu un tādēļ iestājušās Civillikuma 1730. panta otrajā daļā paredzētās sekas.

Līdz ar to, lai pareizi izšķirtu strīdu tiesai jānoskaidro līguma dalībnieks, kas vainojams pirkuma līguma nenoslēgšanā.

Senāts uzskata, ka apelācijas instances tiesa šo uzdevumu izpildījusi formāli, jo tās atzinums par prasītāja vainojamību saistību neizpildīšanā neatbilst faktiskajiem apstākļiem.

Bez tam tiesa, kā tas pareizi norādīts kasācijas sūdzībā nav devusi juridisku novērtējumu pierādījumiem, kuriem ir nozīme lietā.

No sprieduma izriet, ka tiesa pretprasību noraidījusi kā nepamatotu. Tas nozīmē, ka rokasnaudas līgums atzīts par atbilstošu Civillikuma 1725., 1728. panta prasībām.

Neraugoties uz to, ka minētajā līgumā noteiktas gan rokasnaudas devēja, gan tās saņēmējas saistības, un līguma tiesiskās sekas, tiesa pievērsusies tikai prasītāja rīcības analīzei, bet atbildētājas atteikuma noslēgt pirkuma līgumu motīvus vispār nav vērtējusi. Un proti, Civillietu tiesas kolēģijas atsaucoties uz liecinieku liecībām, atzinusi, ka J.O. nav bijis nodoms noslēgt pirkuma līgumu, jo viņam neesot bijusi līdzī nepieciešamā naudas summa. Taču šis atzinums izdarīts, ignorējot rokasnaudas līguma noteikumu, kuram atbilstoši pirkuma līgumu paredzēts noslēgt pie notāra, nevis atbildētājas dzīvesvietā. Minētais norāda uz to, ka tiesa atbildētājas rīcību kļūdaini vērtējusi atrauti no rokasnaudas līguma nosacījumiem. Bez tam nolūkā pierādīt nodomu iegādāties atbildētājai L.B. piederošo nekustamo īpašumu prasītājs lietas iztiesāšanas gaitā atsaucies uz notariāliem paziņojumiem, kuros atbildētāja aicināta noslēgt pirkuma līgumu. Arī šos pierādījumus apelācijas instances tiesa nav vērtējusi. Tāpat spriedums nesatur argumentus, uz kuriem balstoties, tiesa noraidījusi prasītāja J.O. paskaidrojumus, ka atbildētāja atteikusies noslēgt pirkuma līgumu, jo vēlējusies īpašumu atsavināt par augstāku cenu, kas arī noticis, atsavinot „[...]” trešajai personai.

Pastāvot šādiem apstākļiem, tiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība par rokasnaudas piedziņu divkārsā apmērā, nevar atzīt par likumīgu un pamatotu, tādēļ kasācijas sūdzība šajā daļā apmierināma.

Prasību daļā par zaudējumu piedziņu J.O. pamatojis ar to, ka atbildētājas izvairīšanās no pirkuma līguma noslēgšanas novedusi pie aizdevuma līgumā, kuru viņš noslēdzos ar trešo personu, noteikto saistību izpildes nokavējuma un līdz ar to papildus izdevumiem.

Atsaucoties uz to, ka J.O. aizdevuma līgumu noslēdzis (tostarp piekrizdams maksāt nokavējuma procentus par līguma savlaicīgu neizpildi) savās personīgās interesēs, t.i., lai samaksātu atbildētājai rokasnaudu, Civillietu tiesas kolēģija atzinusi, ka nav konstatējams cēloniskais sakars starp papildus izdevumiem, kas prasītājam radušies saistību savlaicīgas neizpildes dēļ, un atbildētājas rīcību.

Pretēji kasācijas sūdzībā paustajam viedoklim, Senāts uzskata, ka Civillikuma 1730. panta otrajā daļā paredzētā rokasnaudas devēja tiesība prasīt no vainīgā visu zaudējumu atlīdzināšanu saistāma ar nelabvēlīgām sekām, kas viņam radušās sakarā ar nodrošinātā līguma nenoslēgšanu, nevis ar rokasnaudas līguma noslēgšanu, kā tas bijis konkrētā

gadījumā. Minētās normas izpratnē kā zaudējumus nav pietiekama pamata traktēt izdevumus, kas J.O. radušies sakarā ar saistības, par kuras esamību L.B., atbilstoši tiesas konstatētajam, nemaz netika informēta, izpildes nokavējumu.

Bez tam prasītājs nav atsaucies uz pierādījumiem, kas ļautu secināt, ka pirkuma līguma noslēgšanas gadījumā, ievērojot pirkuma objekta koroborācijas nepieciešamību, viņam rastos reāla iespēja jau 2004.gada 3.februārī (aizdevuma atdošanas termiņš) izpildīt saistības pret kreditoru, tādējādi izvairoties no nelabvēlīgām sekām.

Ņemot vērā izklāstītos argumentus, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa pamatoti prasību šajā daļā noraidījusi.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 2. punktu Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2005. gada 29. jūnija spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība par rokasnaudas piedziņu, atcelt un lietu šajā daļā nodot jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā, bet pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Atmaksāt J.O. drošības naudu Ls 50 (piecdesmit) apmērā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

Z.Gencs

Senatore

M.Zāģere

Senators

I.Fridrihsons